

II. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ (ШИФР – МПП)

Навчальні дисципліни (шифр – ПП 1)

МПП 1.1. ТУРИЗМОЛОГІЯ

РОЗРОБЛЕНО: Київським університетом туризму, економіки і права
Пазенок В.С., д.ф.н., проф., член-кореспондент НАН України
Федорченко В.К., д.п.н., проф.
Кручек О.А., к.і.н., доц. КУТЕП
Мініч І.М., к.с.н., доц. КУТЕП

Київським національним торговельно-економічним університетом, кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Михайліченко Г.І., к.е.п., доц. (розділ 3)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Данильчук В.Ф., д.е.н., проф., ректор Донецького інституту туристичного бізнесу
Герасименко В.Г., к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки та управління туризмом Одеського державного економічного університету

I. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНЦІ), ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Метою дисципліни є узагальнення накопичених знань в період вивчення туристично-логічних дисциплін, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, яка подорожує.

Завданням вивчення туристичної дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів фаху з питань:

- визначення сутності теорії туризму як наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни;
- розкриття понятійного, категоріального апарату та основних смислових значень туризму;
- систематизація наукових підходів до розуміння феномену туризму, з'ясування генезу та еволюції туристичного знання, визначення змісту основних туристичних концепцій;
- осмислення структури туристичного знання, його системної архітектури, органічної узгодженості всіх частин;
- з'ясування функцій туристичного знання, його суспільного «призначення»;
- виявлення діалектики зв'язків між теорією та практикою туристичної діяльності.

Після вивчення дисципліни студент повинен знати:

- компоненти туристичної теорії;
- генезу та складові туристичного знання;
- етапи становлення науки про туризм.

Вміти використовувати й розуміти: теорії розвитку туризму; принципи філософського тлумачення явища «туризм», філософського підґрунтя подорожей, мотивації туристів; особливості становлення туристичної економіки, педагогіки туризму; міжнародний та вітчизняний досвід культурного впливу туризму на місцевий етнос; соціологію туризму та

його значення в розвитку суспільства, людини в ньому; психологію та етику подорожан, історію виникнення системи та поширення туристичної індустрії, психологію сучасної людини «viator», етику та кроскультурні особливості туристичних обмінів; географію, гармонійний розвиток і природокористування в туризмі, екологію туризму; економіку туризму як систему наук та прикладний інструментарій формування економічного механізму й економічної стратегії туристичних підприємств.

Дисципліна «Туризмологія» відповідно до структурно-логічної схеми викладення дисциплін, передбачених навчальними планами вищевикладеного фаху, викладається після вивчення дисциплін курсу «Філософія», «Туроперейтинг», «Організація туристичних подорожей».

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука

Основні теорії розвитку туризму. Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристичної діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристичної галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму. Теоретико-методологічні засади туристичної дисципліни. Кореляційне співвідношення теорії і практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо.

Об'єкт, предмет і суб'єкт туристичної дисципліни їх сутність і взаємовідношення.

Тема 2. Генеза туристичного знання

Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туристичного знання.

Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл).

Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св.Августина і Фоми Аквінського.

Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф.Бекон «Про подорожі».

Становлення науки про туризм. Перший період – доіндустріальний – два накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення. Другий період (два етапи) – індустріальний – виникнення наукових знань про туризм (два етапи); перший етап (друга половина XIX ст.) – створення туристичних моделей розвитку туризму, розробка туристичної термінології; другий етап (з початку XX ст.) – виникнення національних туристичних шкіл: австрійської, німецької, англійської, датської, швейцарської, французької, американської, польської, болгарської, колишньої Югославії (белградська школа) – початок створення теорії туризму. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій: Міжнародна академія туризму; Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші. Розвиток туристичного знання в Росії та країнах СНГ. Українська туристична школа.

Тема 3. Теоретико-методологічні складові туристичної дисципліни

Понятійний апарат туристичної дисципліни, її тезаурус. Сутність системоформуючих категорій туристичної дисципліни: «подорож», «подорожани», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристський продукт», «тур» та ін. Принципи, методи та функції туристичної дисципліни. Туризмологічна проблемологія. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. Складові туристичного знання.

Тема 3.1. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології

Феноменологічна, герменевтична, антропологічна, аксеологічна особливості філософського розуміння та інтерпретації феномену туризму. Ключові слова: «філософія туризму», «туристський простір», «туризм як «життєвий світ» людини», «антропологічне значення подорожей», «комунікативна культура», «туристські екзистенціали: «зустріч», «вибір», «свобода», «відповідальність», «антиномії туристської діяльності».

Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям. Аксіологічний аспект цінності туристичної діяльності.

Тема 3.2. Історія та антропологія туризму

Антропологія мандрів та подорожей. Філософське тлумачення антропології туризму. Туристичні товари та товари народних промислів як наслідки антропогенезу.

Тема 3.3. Географія туризму

Територіальна організація туризму, принципи розміщення туристичних ресурсів, туристського районування. Туристичного споживання природних ресурсів. Принципи сталого (гармонійного) розвитку туризму.

Архітектурно-містобудівна організація відпочинку і туризму як форма облаштування туристичної інфраструктури.

Тема 3.4. Соціологія туризму

Проблеми мотивації туристичної діяльності. Структура соціології туризму. Туризм як соціокультурний інститут. Соціологічні аспекти дослідження туризму.

Тема 3.5. Культурологія туризму

Засоби, методи та механізми закріплення культурозначущої інформації в практиці туристської діяльності. Формування комунікативної культури, культури спілкування, взаємоповаги, толерантності особистості засобами туризму.

Тема 3.6. Психологія та етика туризму

Місце психології та етики туризму в туризмологічному знанні. Психологія в процесі туристської діяльності. Психологічні проблеми управління сферою туризму. Етичні виміри туризму.

Тема 3.7. Педагогіка туризму

Проблеми формування особистості засобами виховання, навчання і розвитку у контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму.

Тема 3.8. Праксеологія туризму

Праксеологія туризму як наукове осмислення туристських практик. Праксеологічні принципи туризму.

Економіка туризму. Інститут гостинності як чинники праксеологічного знання. Менеджмент та маркетинг туризму. Правові аспекти туризмознавства.

Фізіологія людини подорожуючої (обстеження туристів, адекватність їх організму труднощам туристських заходів).
Екологія навколишнього середовища як чинник аквізиції туристів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Долженко Г.П., Долженко Е.Г. Развитие научных исследований туристской деятельности в России (1930–2010 гг.). Электронное учебное пособие. – Ростов н/Д, 2010. – Свидетельство о регистрации электронного ресурса № 15890 (Пособие размещено на сайте. Режим доступа : <http://gennadiy-dolzhenko.ru>)
2. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Туризм. – М. : Советский спорт, 2001.
3. Ердаuletов С.Р. Основы туризмологии : учеб.-метод. пособие. – Алматы : Казак Университеті, 2009.
4. Квартальнов В.А. Туризм. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 320 с.
5. Крачило Н.П. Основы туризмования. – К. : Вища школа, Головное издательство, 1980.
6. Любіцева, О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – 3-є вид., переробл. та допов. [Текст] : навч. посібник / О.О. Любіцева. – К. : «Альпрес», 2005. – 436 с. : іл., картосхеми. – с. 253.
7. Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Туризмознавство: вступ до фаху : підручник. – К. : Київський університет, 2008. – 450 с.
8. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира : монография. – К. : МАУП, 2004. – 399 с.
9. Севастьянова С.А. Региональное планирование развития туризма и гостиничного хозяйства : учеб. пособие / С.А. Севастьянова. – М. : КНОРУС, 2007. – 256 с.
10. Окишев П.А. Основы туризмования. – Томск, 2005.
11. Пазенок В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму) : навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. – К. : КУТЕП, 2010. – 70 с.
12. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : науково-навчальне видання. – К. : КУТЕП, 2008. – 825с.
13. Ткаченко Т.І. Сталый розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія (2-ге вид. від ред. доп.), КНТЕУ, 2009 – 436 с.
14. Філософія туризму : навч. посібник / за ред. В.К. Федорченка, В.С. Пазенка. – К. : Кондор, 2004. – 268 с.

Додатковий

15. Наукові записки КУТЕП: Збірник наукових праць. Серія: філософські науки. Вип. 7 / ред. Пазенок В. С. (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – с. 296.
16. Франжиалли Франческо. Туризм как фактор устойчивости развития / Франжиалли Франческо // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2002. – № 7.
17. Пазенок В. С. Феномен туризма – «человеческое измерение» / Гостиничный и ресторанный бизнес. – № 1 (4), 2001, Киев.
18. Сеульська декларація «Світ і туризм». WTO, 2001 р.
18. Франческо Франжиаллі «Тенденції розвитку світового туризму», лекція. – К., 2002.
19. Глобальний етичний кодекс туризму, 1999 (Чилі).